

Universiteit Antwerpen
THOMAS MORE
Odisee
DE CO-HOGESCHOOL

Bouwstenen voor effectieve taaltrajecten

dr. Astrid Geudens, Expertisecentrum Zorg en welzijn, Thomas More

- ➔ 1. Onderzoek naar effectieve taaltrajecten
2. Wat is er te vinden op www.taaltrajecten.be?
3. Zes werkzame **bouwstenen** in de **praktijk**
4. Take home **messages**

Uiteenlopende sociaal-culturele achtergronden,
referentiekaders, taalvaardigheid

Leerlingen:
Samen uitgedaagd in leerproces!

Schoolteams:
Hoe (school)taalvaardigheid versterken?

Schraeyen, 2022

Wat? www.taaltrajecten.be

Inspiratie voor effectieve taaltrajecten? Praktijkgids Wetenschappelijk rapport Projectteam Meer lezen? Professionalisering

Het project Taalintegratietrajecten

Taalondersteuning voor leerlingen die daar extra nood aan hebben

 Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Elke dag maken tienduizenden leerkrachten in Vlaanderen het verschil voor leerlingen met nood aan taalsteun. Dit project wil jou als leerkracht, leerlingenbegeleider of directie lid concrete handvatten bieden om een wetenschappelijk onderbouwd **taalintegratietraject** te ontwerpen voor leerlingen die nood hebben aan taalsteun. Deze doelstelling sluit aan bij het beleidsinitiatief van de Vlaamse Gemeenschap om taalintegratie te bevorderen. Een taalintegratietraject verwijst met andere woorden naar:

 Universiteit Antwerpen

THOMAS MORE

Odisee
DE CO-HOGESCHOOL

Wat?

www.taaltrajecten.be

“Wat zijn de kenmerken van een **effectief taaltraject** voor leerlingen die de onderwijstaal onvoldoende beheersen?”

duurzaam

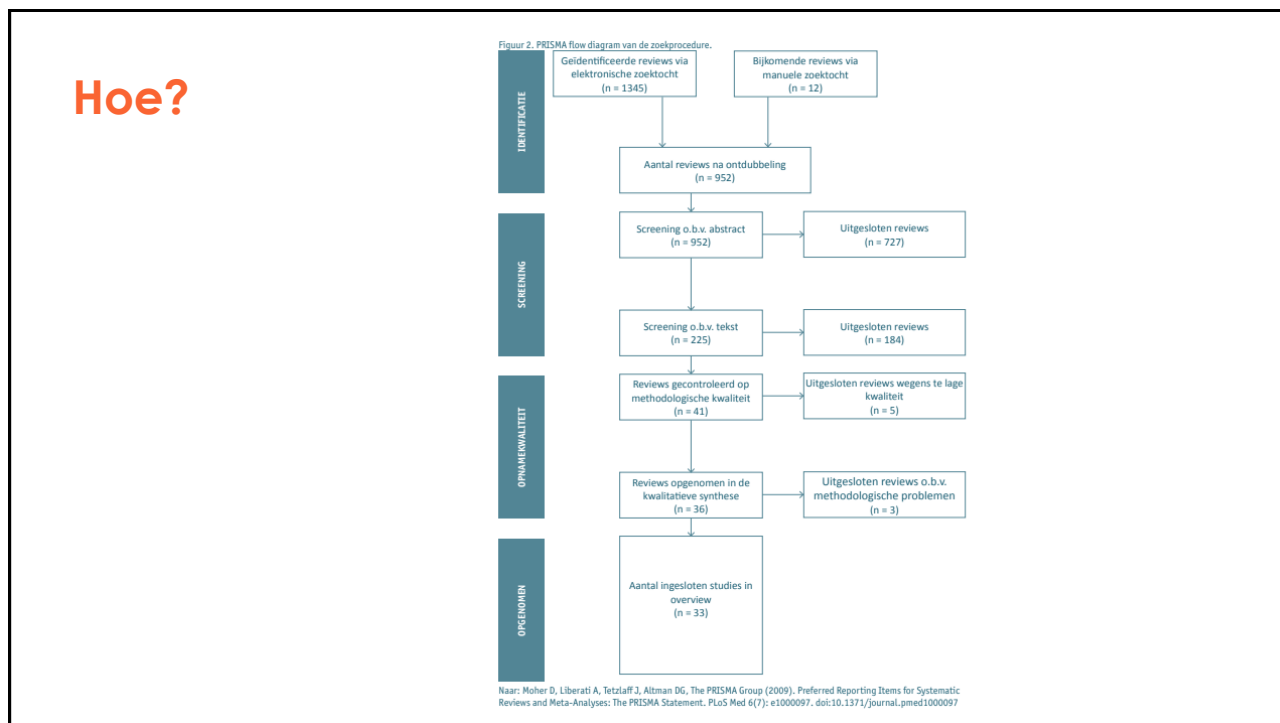
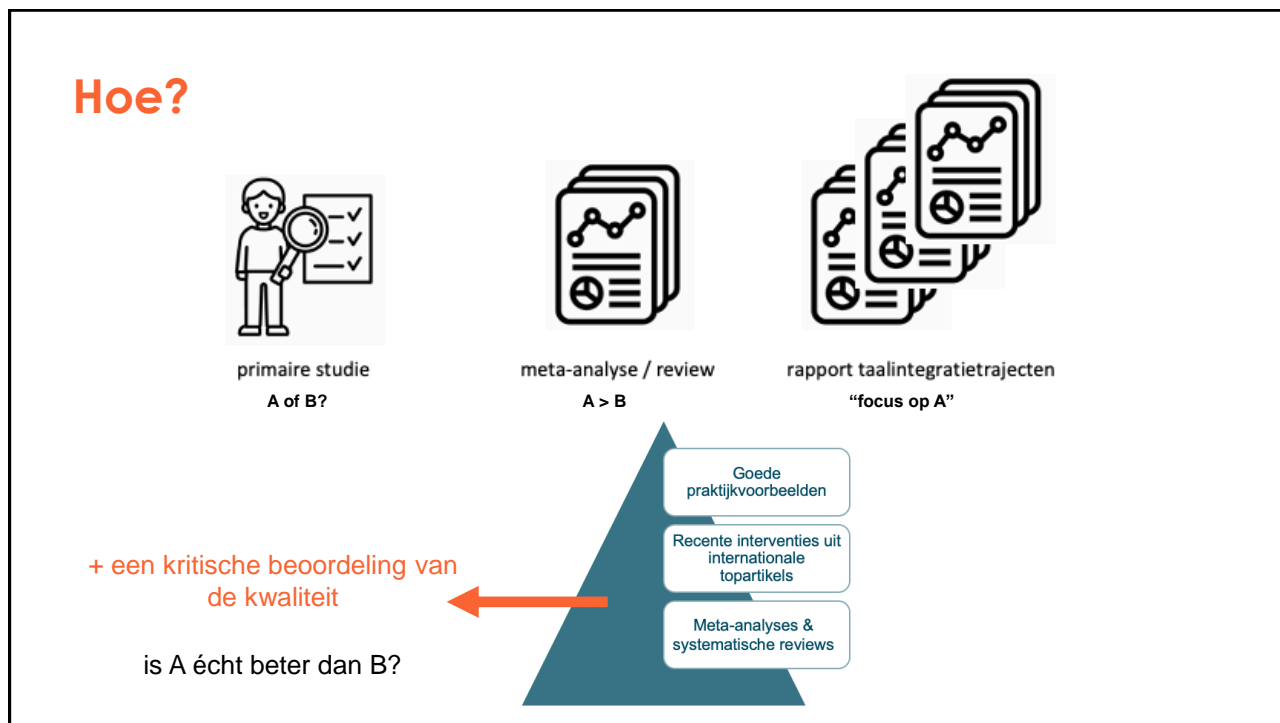
intentioneel

intensief

Wie?

- Focus op **volledige leerplichtonderwijs**: kleuter, lager, secundair
- **Leerlingen** die nood hebben aan extra taalondersteuning:

Inkijkje

"Woordenschat is in onze klasrijktaal geen los leger. Alle activiteiten vormen één geheel. Bijvoorbeeld in een thema 'uivindert'. Het start met een probleem dat onze klaslosp eraart. Die krijgt het maar niet voor elkaar om een stevige hut te bouwen. In een beeldend verhaal worden de Meesters geprikkeld. Samen bedenken we tijdens de volgende weken een oplossing voor het probleem vanuit verschillende invalshoeken (rekenen, wereldoriëntatie, kunstzinnige vorming enz.). Een variatie aan woorden zoals handig, stevig, verbinden, de uivinding komen aan bod in het verhaal. In kleine groepjes onderzoeken de kinderen ook meteen met concreet materiaal hoe dat gaat: verbinden, dingen aan elkaar vastmaken. Voor NTL's organiseren we proefacties zodat ze weten om welke materialen het gaat en wat je ermee kunt doen. Ik verwoord dan wat ik doe, pak er woordkaarten bij, ze nemen mijn voorbeeld over en ik stimuleer hen om te 'verhalen' waarom ze iets doen en wat. Zo koppelen we basiswoorden aan de nieuwe doelwoorden. Naar groepjes met de kinderen zijn er veel variaties om de woorden in samenhang met elkaar toe te passen en ook op een andere manier te beleven. Zo is er bijvoorbeeld een activiteit die eigenlijk gericht is op motoriek waarbij de kinderen met touw een levende schutting bouwen. Daar gaan woorden als verbinden, onderzoeken, handig en stevig verder. De woordkaarten gaan dus gewoon mee naar de turnzaal. De kinderen 'onderzoeken' verder in de bouw en ontdekken, spelen uit dat ze met de klaslosp een hut bouwen, doen taalopdrachten waarbij ze ontdekken hoe de klankvorm van de woorden eruit ziet enz. Omdat de kinderen zo bezig zijn met het zoeken naar een oplossing voor ons probleem, dragen ze vanzelf weer nieuwe ervaringen en 'handelingen' aan en die geven een mooie kans om de doelwoorden op een andere manier toe te passen en te gebruiken."

Om school- en vaktaal te verwerven is er naast expliciete woordenschatstructuur ook aandacht nodig voor taaldoelstellingen zoals woordleer en zinsbouw. Tegen het einde van het lager onderwijs moeten (bijna) alle leerlingen deze school- en vaktaalwoorden immers niet alleen kunnen herhalen, ze moeten deze woorden ook kunnen uitleggen, in verband brengen met andere woorden, verklaren en toepassen in allerlei contexten.

- Geef daarom expliciete instructie over de **woordvorming** (bijvoorbeeld grondwoord/voervoegsel/achtervoegsel) bij moeilijke woorden (bijvoorbeeld kneding - kneden - gekneden - kneedbaar - kneedbaarheid).
- Laat leerlingen **aan de slag** gaan met oefeningen om deze incidenten te verwerken: bijvoorbeeld met een achtervoegsel het grondwoord problemen achterhalen, zoals -ing: daling (dalen) - verdraging (verdragen), in kleine groepjes beoelenden of bepaalde woorden echte woorden zijn (veel gedaan maar niet geleverd).
- Aandacht voor **grammaticale aspecten** (zoals tijdsgebruik, onderkende vopgevoeden 'hoeveel', waarvoor?) in complexe zinnen die gebruikt worden tijdens de les in een tekst is ook een meerwaarde. Maak bij leerlingen duidelijk hoe deze grammaticale aspecten bijdragen aan de betekenis van een zin en laat leerlingen hier zelf mee aan de slag gaan. Bijvoorbeeld een complexe zin samenstellen met 'hoeveel', onregelmatige werkwoorden herkennen in de tekst die je behandelt, het gebruik van dit soort voegwoorden tijdens praktijksen enz.

Onderzoeksevidentie?

De drie aanbevelingen die hier genoemd worden, zijn gebaseerd op wetenschappelijke reviews. De eerste aanbeveling komt uit Chambers et al. (2016) en werd daar zowel voor de mondelinge als de schriftelijke taal naar voor geschreven. De tweede is uit Altmann et al. (2016) en werd daar zowel voor de mondelinge als de schriftelijke taal naar voor geschreven. De derde is uit Altmann et al. (2016) met informatie over expliciete woordenschattrajecten, zoals die in alle buitenlandse taaltrajecten aan bod komen. Alle tips zijn uitgedrukt en geïllustreerd met voorbeelden uit taaltrajecten met bewezen effectiviteit. Deze taaltrajecten boden ook inspiratie voor de verderopende kaders rond talige interactie en woordenschattrajecten.

praktijkgids vermeldt bij elke bouwsteen de relevante onderzoeksevidentie

Odisee MOC

43

Inkijkje

"We zorgen ervoor dat **klanken** in onze klas veel letters zien en ermee in aanraking komen: woorden staan bij de woordenschatkaartjes, we zorgen voor een gevarieerd aanbod boeken in de klas, de leerkracht schrijft regelmatig zichtbaar voor de kinderen en leest het daarna weer voor, we laten kinderen zelf een verhaal bij hun tekening 'schrijven'/tekenen of we schrijven mee terwijl ze vertellen. Als we merken dat kinderen onze geschreven woorden willen kopiëren, schrijven of typen we in lesletters. Anders gebruiken we een variatie aan lettervormen (verbonden schrift, hoofdletters, leesletters enz.)."

Praktijk voorbeeld van jonge kinderen.
Doe dit aan de hand van spelletjes waarin ze samen grotere klank-eenheden ontdekken in woorden zoals rijmen (bijvoorbeeld bij plaatsjes met woorden rijmen uitzoeken), woorden verdelen in klankgroepen (bijvoorbeeld klankgroepen springen in 'voeten' als 'voet' - 'hant'). De relatie tussen klankbewustzijn met grotere eenheden is minder sterk dan met fonemen maar kan een **opstapje** zijn. Je kan de moeilijkheidsgraad opvoeren. Ga van klankgroepen in 'voet'-taal naar 'voet'-je naar 'voet'-en of bepaal welke woorden rijmen. Dat is een stuk makkelijker dan zelf een rijmwoord bedenken.

• Hou bij NTL's rekening met de eigenheid van de thuistaal en het schoolverleden. Niet alle kinderen hebben ervaring met rijmen. Sommige kinderen kennen bijvoorbeeld geen eindrijm (bijvoorbeeld Komaan) terwijl de Nederlandse taal, hetjes en verjes doorvragen rijm van rijm. Met een bewust aanbod in je klas zorg je ervoor dat kinderen hiermee vertrouwd raken zodat ze kunnen genieten van taal. Want ook hier gaat het om: spelen met en genieten van taal.

• **Combineer werken aan fonemisch bewustzijn met een aanbod van letters.**
Als je een woord zegt, gebruik je klanken maar dit is iets heel anders dan klanken in een woord te kunnen benoemen, wat ook nodig is bij het lezen. Dat komt omdat fonemen eigenlijk abstracte taalkundige eenheden zijn. Ze komen niet in losse pakketjes. In een woord gaan alle klanken over in elkaar als één geheel (coarticulatie). Ook als je een losse klank uitsprekt, blijft het vluchtig. Letters daarentegen zijn zichtbaar en duidelijk te onderscheiden. **Letterkennis helpt kinderen** daarom om de klanken vast te houden en ermee te spelen.

• **Laat klanken bewust uitspreken.**
Om de koppeling te versterken laat je kinderen de klank ook bewust uitspreken. Ook klanken en letters lenen zich perfect tot **onderszak** (Hoe gaat dat als je mmm zegt?) en dat past bij de eigenheid van jonge kinderen.

• Dit is des te belangrijker voor NTL's. Sommige klanken komen in bepaalde thuistaal immers niet voor (bijvoorbeeld 'gem' 'ai' 'oi' 'ou' en 'oi' in Slavische talen zoals het Pools of geen onderscheid tussen 'b' en 'p' door afwezigheid van de 'p' in het Berbers en Arabisch). Het leren van deze klank-koppelingen vraagt om extra aandacht.

'Inkijkje'
praktijkgids beschrijft praktijkvoorbeelden uit Vlaanderen en uit de onderzoeksliteratuur

Odisee MOC

47

Astrid Geudens

6

Laat kinderen ook experimenteren met 'schrijven'.
Doe dit bijvoorbeeld door een bodschappige te maken bij het spelen van winkeltje of een brief naar elkaar te schrijven. Ook zonder 'lettertekens' kunnen deze schrijfsels veel vertellen (bijvoorbeeld leerschrift, spatie tussen knabbel en woorden enz.). Schrijf zelf ook bewust en vertel hierop waarom je iets opschrijft (bijvoorbeeld om niet te vergeten).

Inkijfje
"We zorgen ervoor dat **inkijfjes** in onze klas veel letters zien en ermee in aanraking komen; woorden staan bij de woordenschaartjes, we zorgen voor een gevarieerd aanbod boeken in de klas, de leerschrift schrijft regelmatig zichtbaar voor de kinderen en leest het daarna weer voor, we laten kinderen zelf een verhaal bij hun tekening 'schrijven' (buiten of we schrijven mee terwijl ze vertellen. Als we merken dat kinderen onze geschreven woorden willen kopiëren, schrijven of typeren we in leerschrift. Anders gebruiken we een variatie aan lettervormen (verbonden schrift, hoofdletters, leersletters enz.)."

Prinkel het klankbewustzijn van jonge kinderen.
Doe dit aan de hand van spelletjes waarin je samen grotere klank-eenheden ontdekken in woorden zoals rijnen (bijvoorbeeld bij slaatje met woorden rijnende sluisende), woorden verdelen in klankgroepen (bijvoorbeeld klankgroepen springen in 'voeten' als 'voe' - 'ten'). De relatie tussen klank-eenheden met grotere eenheden is minder sterk dan met fonemen maar kan een **opstapje rijn**. Je kan de moeilijkheidsgraad opvoeren. Ga van klankgroepen in 'voet-bal' naar 'voet-je' naar 'voe-ten' of bepaal welke woorden rijnen. Dat is een stuk makkelijker dan zelf een rijmwoord bedenken.

- Hou bij **NIEs** rekening met de eigenheid van de thuistaal en het schoolverleden. Niet alle kinderen hebben ervaring met rijn. Sommige kinderen kennen bijvoorbeeld geen eindrijn (bijvoorbeeld Kn-maars) terwijl de Nederlandse taal, liedjes en versjes doorgronding rijn van rijn. Niet een bewust aanbod in je klas zorg je ervoor dat kinderen hiermee vertrouwd raken zodat ze kunnen genieten van taal. Want ook hier gaat het om: spelen met en genieten van taal.

Combineer werken aan fonemisch bewustzijn met een aanbod van letters.
Als je een woord zegt, gebruik je klanken maar dit is iets heel anders dan klanken in een woord te kunnen benoemen, wat ook nodig is bij het lezen. Dit komt omdat fonemen eigenlijk abstracte taal-eenheden zijn. Ze komen niet in losse pakketjes. In een woord gaan alle klanken over in elkaar als één geheel (coarticulatie). Ook al is er een losse klank uitbreid, blijft het vloeiend. Lettere daarentegen zijn zichtbaar en duidelijk te onderscheiden. **Letterkennis helpt kinderen** daarom om de klanken vast te houden en ermee te spelen.

Laat klanken bewust uitbreiden.
Om de koppeling te versterken laat je kinderen de klank ook bewust uitbreiden. Ook klanken en letters lenen zich perfect tot **onderzoek** (Hoe gaat dat als je mm zegt?) en dat past bij de eigenheid van jonge kinderen.

- Dit is des te belangrijker voor **NIEs**. Sommige klanken komen in bepaalde thuis-talen immers niet voor (bijvoorbeeld geen 'ai', 'ur' maar enkel 'i' en 'u' in Slavische talen zoals het Pools of geen onderscheid tussen 'b' en 'p' door afwezigheid van de 'p' in het Berbers en Arabisch). Het leren van deze klank-tekens-koppelingen vraagt om extra aandacht.

Odisee MORC

TAAL IN DE KLAS

Jordi Casteley, Astrid Geudens, Kirsten Schraeyen, Helena Taelman, Marit Trioen, Mathea Simons, Tom F.H. Smits

Zes bouwstenen voor effectieve taaltrajecten

Lannoo Campus

inspiratietool bevat extra uitgewerkte good practices

Een logische en stapsgewijze opbouw van een taaltraject voor kleuters

Onderwerp	Kleuteronderwijs
Bouwen	>> Bouwen 2 Bouw het taaltraject op een logische manier op en combineer verschillende deelvarenigheden
Aanbeveling	<ul style="list-style-type: none"> 1. Bouw een 3-in-1-er bewust in mondelinge taalvaardigheid 2.1 Hou rekening met de wiselwerking tussen de deelvarenigheden 2.2 Ga voor een logische en stapsgewijze opbouw van het traject 3.3 Werk doelbewust aan woordenschat, ook expliciet

Achtergrond
In een Deens onderzoek werken kleuterleerkrachten met drie- tot vierjarige kinderen aan woordenschat, luisterbejeg, vertelvaardigheden en beginnende geteltheid. Hiervoor werken ze 20 weken lang twee keer per week een half uur met een kleine groep van vijf kleuters van hun eigen klas. Het programma had een positief effect op zowel de mondelinge taalvaardigheid als beginnende geteltheid van alle leerlingen, ook Nederlandse leerkrachten en leerlingen met een laag SES.

Beschrijving
In een taaltraject voor kleuters richt je op een combinatie van deelvarenigheden, zoals die ook in je leerplan voorgesteld worden. Als leerkracht vertaal je die vaardigheden in concrete, behapbare taaldelen op maat van je doelgroep en ontwerp je activiteiten om aan deze doelen te werken. Daarbij is het belangrijk om het traject op een logische en stapsgewijze manier op te bouwen, zodat het traject een bepaalde **doel-eenheid** kent. De verschillende onderdelen van het traject zijn dus niet losjes los, maar bouwen verder op elkaar.

Hoe pak je dit concreet aan? Op basis van een effectief programma als het **buitenland-groen** een mogelijke werkwijze mee. Het programma werd uitgevoerd door de klasleerkracht, die twee keer per week een half uur met een groepje van vijf tot zes kleuters werkte en dit gedurende twintig weken.

1. Log de leerdoelen van het traject op voorhand vast. Combineer hierbij verschillende deelvarenigheden en buis je voor elk doel op wat je van een kleuter met een typische ontwikkeling kan verwachten. Bijvoorbeeld:

Woordenschat	Woorden over de ruimte (naakt, onder) bejegnen en gebruiken...
Klankbewustzijn	Aangeven of een bepaalde klank in een woord voorkomt.
Vertalen	Zelf een verhaal verzinnen met een plaats en persoonsge.
Inzichte in geschreven taal	Het verschil herkennen tussen letters en woorden.

2. Ontwerp spelletjes **activiteiten** op basis van de leerdoelen. Echte voorbeelden: memory spelletjes, rijmjes, liedjes, voorlezen, verhalenbeelden, storypelling (met foto's), enz.

3. Ontwerp spelletjes **activiteiten** op basis van de leerdoelen. Echte voorbeelden: memory spelletjes, rijmjes, liedjes, voorlezen, verhalenbeelden, storypelling (met foto's), enz.

4. Voorzie per werkmoment van een half uur twee activiteiten en werk per activiteit aan een leerdoel van een ander deelvarenigheid. Op die manier wordt je de leerdoelen en deelvarenigheden mooi doorlopen het traject.

Odisee MORC

2. **Rangschik de leerdoelen** in een leerlijn met een stijgende moeilijkheidsgraad. De opbouw in leerlijnen zorgt ervoor dat je een doordacht aanbod kan voorzien waarin alle doelen aan bod komen gedurende het hele traject. Een voorbeeld van een leerlijn voor woordenschat:

STAP 1	Woorden bejegnen en gebruiken voor onbekende voorwerpen (zelfstandige naamwoorden), voor onbekende acties (werkwoorden), voor beschrijvingen van dingen en acties (bijvoeglijke naamwoorden en bijwoorden).
STAP 2	Woorden over de ruimte (over, onder, boven) bejegnen en gebruiken.
STAP 3	Nieuwe tjdsgbegrippen (voordien, daarna, dan) bejegnen en gebruiken.
STAP 4	Praten over de betekenissen van nieuwe woorden, ook over woorden die meer dan één betekenis hebben.
STAP 5	Nieuwe gezinswoorden bejegnen en gebruiken (beschaamd, bedroefd, vrolijk).
STAP 6	Nieuwe woorden bejegnen en gebruiken die gaan over het denken (geloven, zich inbeelden).

Aan de slag
Wil je op basis van deze fiche meteen aan de slag voor je eigen klaspraktijk? Schrijf er zeker niet voor terug om je eigen activiteiten uit te werken! Het Deense onderzoek toonde dat kleuterleerkrachten meer bereken wanneer ze zelf spelletjes activiteiten ontwerpen. Ga zeker ook eens kijken op <https://crano.osu.edu/our-work/read-it-right/>. Daar kan je inspirerende materialen downloaden dat bij de Engelstalige versie van het programma hoort, zoals een handig observatie-instrument, een uitgebreide beschrijving van het programma met tips om te differentiëren, enz. Je vindt er ook uitgebreide activiteiten en lesmaterialen, maar die zijn gekoppeld aan de Engelse taal en Engelstalige prentbeelden.

Bron
Blases, D., Hojen, A., Dale, P. S., Justice, L. M., Dyball, L., Plasta, S., Markozian-Brown, J., Kjerbaek, L., & Haghighi, E. F. (2018). Effective language and literacy instruction: Evaluating the importance of scripting and group size components. *Early Childhood Research Quarterly*, 42, 284-289. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2017.10.002>

Odisee MORC

Geen sleutel op de deur, wel ...

Bouwstenen voor een effectief taaltraject

Bouwsteen 1

Vertrek vanuit een meerlagig ondersteuningsmodel

- 1.1 Investeer in een krachtige klasaankpak om alle leerlingen te bereiken
- 1.2 Werk in kleine groep of individueel met leerlingen die extra taalsteun nodig hebben
- 1.3 Leerkrachten zijn de geknipte begeleiders, maar ook paraprofessionals en vrijwilligers kunnen mee ondersteunen
- 1.4 Laat de duur en intensiteit van het traject afhangen van jouw doelgroep, hun leeftijd en de beoogde taaldoelen

Voorbeelden basisprincipes

- Op basis van noden van Nederlandsetaalleerders

www.moedint2.nl
<https://meertaligheidentaalstoornissenvu.weebly.com/>

Schraeyen, 2021; Schraeyen & Geudens, 2021, 2023

Good Practice) Klanken bewust laten uitspreken en voelen

In de klas van juf Ann, Basisschool Salto

5
Verzorg de kwaliteit van je instructie

- 5.1 Geef expliciete instructie
- 5.2 Laat leerlingen van en met elkaar leren
- 5.3 Geef sterke feedback
- 5.4 Integreer technologie op een wijze manier in je lessen
- 5.5 Hou rekening met de taalachtergrond van leerlingen om je instructie te versterken

V

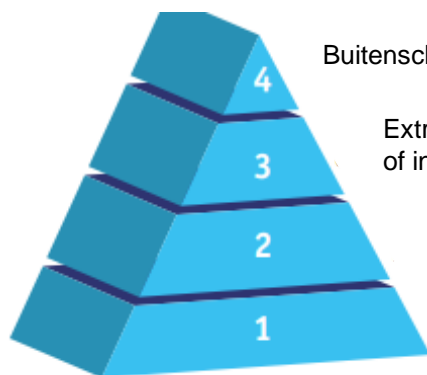
Andere voorbeelden basisprincipes

- Hoge verwachtingen voor elke leerling
- Van en met elkaar leren
- Begrip monitoren en herhalen
- Sterke feedback
- Klassenmanagement
- Focus op verschillende onderwijsbehoeften
- Doordachte keuze, combinatie en opbouw van leerdoelen
- Evidence-informed didactiek, materiaal en werkvormen

Meerlagig ondersteuningsmodel

Vertrek vanuit een meerlagig ondersteuningsmodel, bij mondelinge én schriftelijke taal

Buitenschoolse ondersteuning

Extra ondersteuning in groep of individueel

Intensivering van ondersteuning in kleinere groepen

Brede basisondersteuning: effectieve klasaankpak

6

Monitor je leerlingen en laat je ondersteunen

6.1 Monitor je leerlingen en stem je onderwijs hierop af

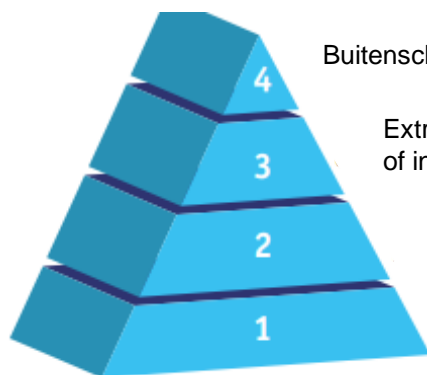
6.2 Grijp de kans om te blijven leren

6.3 Werk samen met je team vanuit een gedeelde en gedragen missie

Meerlagig ondersteuningsmodel

1

Vertrek vanuit een meerlagig ondersteuningsmodel

Buitenschoolse ondersteuning

Extra ondersteuning in groep of individueel

Intensivering van ondersteuning in kleinere groepen

Brede basisondersteuning: effectieve klasaankpak

1.1 Investeer in een krachtige klasaankpak om alle leerlingen te bereiken

1.2 Werk in kleine groep of individueel met leerlingen die extra taalsteun nodig hebben

1.3 Leerkrachten zijn de geknipte begeleiders, maar ook paraprofessionals en vrijwilligers kunnen mee ondersteunen

1.4 Laat de duur en intensiteit van het traject afhangen van jouw doelgroep, hun leeftijd en de beoogde taaldoelen

Valkuilen ondersteuningsmodel

- ❑ Enkel inzetten op klasaankpak *'Alle leerlingen hebben bij ons nood aan extra taalondersteuning'*
- ❑ Alle werk doorschuiven naar de remedial teacher / zorgleerkracht
- ❑ Onvoldoende **afstemming** tussen betrokken leerkrachten, ondersteuners
- ❑ Niet aan **preteaching** doen, enkel remediërend werken
- ❑ Een vast groepje maken gedurende het hele jaar
- ❑ Groepjes vormen op basis van oppervlakkige leerlingkenmerken, zonder voldoende inzicht te hebben in de werkelijke **taalnoden**
- ❑ Onvoldoende rekening houden met de individuele taalnoden

Bouwsteen 2

Bouw het taaltraject op een logische manier op en combineer verschillende deelvaardigheden

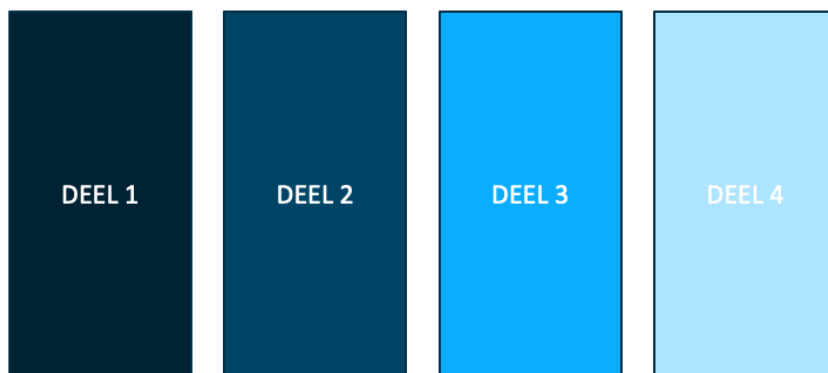
2.1 Hou rekening met de wisselwerking tussen deelvaardigheden

2.2 Ga voor een logische en stapsgewijze opbouw van het traject

2.3 Verwerk je taaldoelen in relevante thema's met verschillende invalshoeken

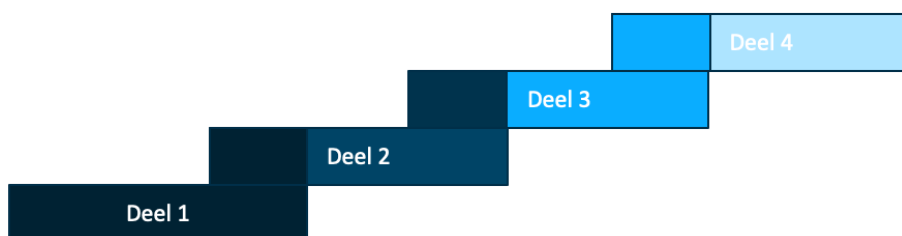
Logische en stapsgewijze opbouw

NIET...

Logische en stapsgewijze opbouw

MAAR:

Aansluiten bij de beginsituatie

bos

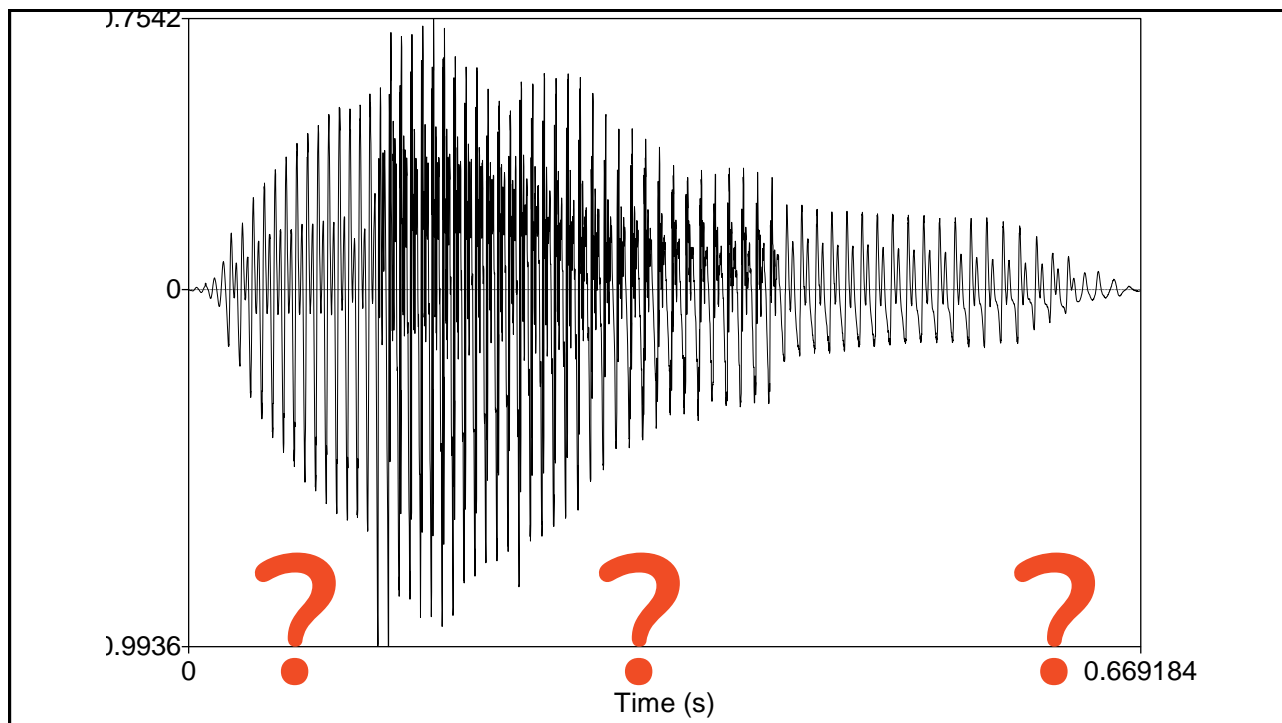
boos

Verwarring
korte - lange klinkers
bv. 'o' - 'oo'

Adrianna

Bouwsteen 2

Bouw het taaltraject op een logische manier op en combineer verschillende deelvaardigheden

2.1 Hou rekening met de wisselwerking tussen deelvaardigheden

2.2 Ga voor een logische en stapsgewijze opbouw van het traject

2.3 Verwerk je taaldoelen in relevante thema's met verschillende invalshoeken

Rijke betekenisvolle context

Creëer een overkoepelend kennisnetwerk met gerelateerde thema's die relevante kennis via verschillende invalshoeken inbrengen, met veel rijke taal, teksten, verhalen, activiteiten en spel waarmee je werkt aan de vooropgestelde doelen.

Prikkelende probleemstelling

Start vanuit een prikkelende probleemstelling, een open vraag, die aanzet tot denken, activiteiten verbindt over de (sub)thema's heen en op haar beurt uitnodigt tot leervragen.

Doorgaande lijn

Bouw verder op deze kennis in hogere jaargroepen met verdiepende thema's en transfer naar verschillende vakken.

Bouwsteen 3

Investeer bewust in mondelinge taalvaardigheid

3.1 Plan rijke gesprekken om de mondelinge taalvaardigheid te bevorderen

3.2 Voorzie voorleesmomenten met veel interactie

3.3 Werk doelbewust aan woordenschat, ook expliciet

Good Practice

Werk in deze context ook expliciet aan woordenschat met veel toepassingskansen en transfer

Klankbewustzijn: 'Spring maar mee "ver-die-ping"! Hoor je vvvv ook klinken?'

Samen verkennen en toepassen: 'Wat is een verdieping?'

Teken- en knutselhoek: 'Heeft jouw huis een verdieping? Hoe ziet die verdieping eruit?'

Rekenen: 'Hoeveel verdiepingen heeft jouw huis?'

de verdieping

Praktijkvoorbeeld klaswerking juf Yvonne, OBS De Touwkladder

Good Practice

Woordenschat actief inoefenen

Achtergrond

Een team Amerikaanse onderzoekers ontwikkelde een intensief programma om de woordenschat (school- en vaktaal) en het leesbegrip van gevorderde Engelsstaalleerders in het vierde en vijfde leerjaar te versterken. Bouwstenen van het programma waren de volgende: een thematische aanpak vanuit rijke, complexe teksten, expliciete instructie in school- en vaktaal, geïntegreerd werken aan mondelinge en schriftelijke vaardigheden in zowel taal- als zaakvakken, en herhaalde leer- en oefenkansen voor schriftelijke vaardigheden. Deelnemende leerkrachten werkten elke dag 30 tot 40 minuten met een vast groepje van vier tot zes leerlingen aan een eigen leerlijn. Het programma had een positieve invloed op de woordenschatkennis (school- en vaktaal) van de leerlingen.

Achtergrond uit fiche 'Haal meer uit groepsdiscussies', Geudens et al. (2021)

word generation

UNIT 4.03 WHO SHOULD DECIDE WHAT WE EAT?

SCHEDULE

- Day 1 Action News Reader's Theater
- Day 2 Characters' Perspectives
- Homework Food Journal
- Day 3 Word Study
- Day 4 Word Study
- Day 5 Math
- Day 6 Science
- Day 7 Article
- Days 8 and 9 Prepare and Debate
- Day 10 Writing
- Extension Activity

Praktijkvoorbeeld uit 'Word Generation Weekly', SERP Institute

1. STAP 1: betekenisvolle context en introductie probleemstelling

Day 1

nutrition • effective • eliminate • campaign • respect

Action News

Who should decide what we eat?

Can fourth graders argue effectively?

PAIGE REIDER: Good day, student viewers! This is Paige Reider reporting! Today, we're covering a story about a study that says that students in the fourth and fifth grade don't understand how to discuss important ideas effectively. Instead, they tend to fight with each other about who is right and who is wrong! There also seems to be a problem with respect in these discussions. I've interviewed the author of that study, Prof. Kuhn, who told me that her study showed that younger kids have a hard time understanding how important it is to listen to the opinions of others. Instead, they're more interested in being right!

We have a reporter in the field investigating this issue. Justin, I understand that you also spoke to an actual fourth grader about this issue?

JUSTIN THYME: That's right, Paige! Earlier, I spoke with Sabrina, a fourth grader at Lincoln Elementary School, who gave her opinion about fourth graders and their ability to argue effectively. She said that some do and some don't. She is happy that her teacher, Ms. Rodriguez, taught the class how to listen to each other and build on what the other person said.

PAIGE: Those sound like important skills, Justin, but do they really help?

JUSTIN: Well, actually, Sabrina described an argument they had yesterday in class about school lunches and who should decide what we eat and what's nutritious. They were talking about the national campaign to eliminate junk food from school lunches. It got ugly for a while. Some kids weren't very respectful and were rude to each other. But Ms. Rodriguez kept reminding them to listen and to build on what others said.

PAIGE: I guess the question is: Does Sabrina represent the majority of fourth graders, or is she the exception? She sounds pretty smart to me! Thank you, Justin. I hope we hear more from the students at Lincoln Elementary. We're also going to stay close to the topic of the campaign to eliminate junk food from school lunches. Keep us informed, Justin!

This is Paige Reider, signing off!

Discussion question: Do you agree with Professor Kuhn's observations about fourth graders' inability to argue effectively? What evidence from your experience as a fourth grader supports your opinion?

wordgen.serpmedia.org/action_news

Praktijkvoorbeeld uit 'Word Generation Weekly' lager onderwijs, SERP Institute

2. STAP 2: inzicht geven in verschillende standpunten

Day 1

nutrition • effective • eliminate • campaign • respect

Reader's Theater, continued

Who should decide what we eat?

- 8 **Erin:** Doctors and nutritionists can keep their opinions to themselves. I really love 'tato tots.
- 9 **Kayla:** You should show people who are experts more respect. Besides, we can see how much you love 'tato tots.
- 10 **Erin:** Wait a minute: Are you saying I'm gaining weight?
- 11 **Kayla:** Well, you don't really fit into those jeans anymore! I think you've eaten too many 'tato tots.
- 12 **Erin:** Wow, that was really mean. You talk about respect but you don't practice it.

Discussion questions:
If Erin and Kayla were to come to our school, what would they need to learn to be responsible members of our class? Do you think 'tato tots' should be taken off the menu? Why or why not?

Praktijkvoorbeeld uit 'Word Generation Weekly' lager onderwijs, SERP Institute

Day 2

nutrition • effective • eliminate • campaign • respect

Characters' Perspectives

Who should decide what we eat?

Ms. Rodriguez, Erin, and Kayla

Directions: With a partner, talk about each statement and decide which one describes each character's perspective. Find and highlight evidence from the Reader's Theater text to support your answer. Then, in your own words, write Ms. Rodriguez's perspective.

What does Erin think?

- Erin agrees with the campaign's message about eliminating unhealthy foods in school.
- Erin thinks that nutrition is more important than exercise.
- Erin thinks that kids won't eat anything if they get only vegetables.

What does Kayla think?

- Kayla thinks that 'tato tots' are good for you.
- Kayla thinks that 'tato tots' are junk food.
- Kayla would like to get soda and 'tato tots' off the school menu.

So what happened with Erin and Kayla?

Erin and Kayla started out discussing an important issue - the national Nutrition Campaign. They were having a good argument about the campaign, each expressing her own perspective and listening to her friend. A good argument is an argument in which people focus on their disagreements and try to learn from each other. They might end up agreeing or not, but at least they end up understanding each other's perspective.

What do supporters of the campaign think?

- They are worried about unhealthy school lunches.
- They want to eliminate 'tato tots' but not soda.
- They are only worried about exercise, not school lunches.

What does Ms. Rodriguez think?

How do you know?

At some point, Erin and Kayla's discussion turned into a bad argument - one that might threaten their friendship! A bad argument is one in which people stop trying to explain their thinking and even say things that might hurt each other.

3. STAP 3: doelwoorden uitlichten en semantiseren

Leerlingen selecteren afbeelding(en) als antwoord op een vraag waarin doelwoord verwerkt is.

Leerlingen vullen een zin aan waarin doelwoord verwerkt is als opstap naar beantwoorden van open vraag.

Leerlingen beantwoorden (in tweetallen) vragen waarin doelwoord verwerkt is.

Circle the example of a nutritious snack.

Praktijkvoorbeeld uit 'Word Generation Weekly', lager onderwijs, SERP Institute

	nutrition (n.) nutritious (adj.)
Definition	(noun) the food you need for health and growth (adjective) healthy
Sample Sentence	Exercise every day is a good idea too, but nutrition is really important.
Another Example	Sodas are sugary drinks and have no real nutrition . We should drink water when we're thirsty or REAL orange juice!
Turn and Talk	What are some examples of nutritious snacks?
Rewrite with a focus word	Cows eat grass to be healthy. _____
Choose a picture	Circle the example of a nutritious snack.

3. STAP 3: doelwoorden uitlichten en semantiseren, met aandacht voor morfologie

Day 4

nutrition • effective • eliminate • campaign • respect

Word Study, continued

Who should decide what we eat?

You can change the meanings of words using prefixes and suffixes!

Example:

If the prefix **dis-** is added to the word **organize**, you form the word: **disorganize**

dis-, **in-**, and **mal-** are prefixes that change words so they have the opposite meaning.

Directions: Complete the tables.

Add this prefix...	to this word...	to make a new word.	What does it mean?	Hint
dis-	+ respect			<i>dis-</i> means <i>not</i> or <i>opposite</i>
in-	+ effective			<i>in-</i> means <i>not</i> or <i>without</i>
mal-	+ nutrition			<i>mal-</i> means <i>bad</i> or <i>improper</i>

Praktijkvoorbeeld uit 'Word Generation Weekly', lager onderwijs, SERP Institute

3. STAP 3: doelwoorden uitlichten en semantiseren, met aandacht voor thuistalen

Word Study in Math!

Many of the words that are used in science, math, and social studies are cognates! What are cognates? They are words in two different languages that come from the same root. The English word *mathematics* is *matemática* in Spanish. Can you see the similarities in spelling?

Here are some translated words related to this word problem; they are in Spanish. Can you guess what they are in English? (If you're lucky enough to speak Spanish, Kriolu, or Portuguese, you may be able to figure these out quickly!)

porciento

calorías

favorito

campaña

Praktijkvoorbeeld uit 'Word Generation Weekly', lager onderwijs, SERP Institute

Good Practice

Verken woorden ook in de thuistalen

© EHB | Werkbord in de Anderlechtse school Goede Lucht, projectleider Anouk Vanherf

4. STAP 4: doelwoorden toepassen in verschillende contexten + transfer

Day 5

nutrition • effective • eliminate • campaign • respect

Math

Who should decide what we eat?

Mac Facts

Sarah, Kayla and Erin's classmate, shared her food journal and decided that she wants to eat less macaroni and cheese. She said, "I know that good nutrition is important, but I also think people should just eat less. I don't want to completely eliminate macaroni and cheese. It's my favorite food. Maybe I just shouldn't eat the whole box."

Directions: Do the math below to help Sarah analyze what is in her macaroni and cheese.

- How many servings are in the box of macaroni and cheese?
- How many calories are in the box of macaroni and cheese?
- If Sarah eats half a serving, how many calories will she consume?
- Which of the following do you think is correct?
 - Fewer than half of the calories come from fat.
 - More than half of the calories come from fat.

Turn and Talk: Based on what you have learned about the calories and fat in macaroni and cheese, do you think Sarah should eliminate this food from her diet or just eat less? Why?

Praktijkvoorbeeld uit 'Word Generation Weekly', lager onderwijs, SERP Institute

Day 6

nutrition • effective • eliminate • campaign • respect

Science

Who should decide what we eat?

Potato Chip Grease Test

Some potato chip companies say that their chips are less greasy and more healthy than other chips. Let's try testing this to see if it is true. Each group will test a different kind of potato chip.

Baked Potato Chips

Nutrition Facts

Serving Size 1 oz (28g) About 15 chips	
Amount Per Serving	
Calories 120	Calories from Fat 20
% Daily Value*	
Total Fat 2g	3%
Saturated Fat 0g	0%
Trans Fat 0g	0%
Cholesterol 0mg	0%
Sodium 135mg	6%
Potassium 270mg	8%
Total Carbohydrate 23g	8%
Dietary Fiber 2g	7%
Sugars 2g	
Protein 2g	

Classic Potato Chips

Nutrition Facts

Serving Size 1 oz (28g) About 15 chips	
Amount Per Serving	
Calories 160	Calories from Fat 90
% Daily Value*	
Total Fat 10g	16%
Saturated Fat 1.5g	8%
Trans Fat 0g	0%
Cholesterol 0mg	0%
Sodium 130mg	7%
Potassium 350mg	10%
Total Carbohydrate 15g	5%
Dietary Fiber 1g	5%
Sugars less than 1g	
Protein 3g	

Cheesy Potato Chips

Nutrition Facts

Serving Size 1 oz (28g) About 11 chips	
Amount Per Serving	
Calories 140	Calories from Fat 70
% Daily Value*	
Total Fat 8g	12%
Saturated Fat 1g	6%
Trans Fat 0g	0%
Cholesterol 0mg	0%
Sodium 210mg	9%
Total Carbohydrate 16g	5%
Dietary Fiber 1g	5%
Sugars 0g	
Protein 2g	

Before Testing:

- Which type of chips do you predict will have the most and the least amount of grease?
- What is your reasoning?

5. STAP 5: standpunten 'voor en tegen' voeden en voorbereiden

Day 7

nutrition • effective • eliminate • campaign • respect

Article

Who should decide what we eat?

Stop the War on Fries!
By Susana Harris and Arun Khanna, Word Generation Reporters

Did you know that the potato is a vegetable? We didn't! We were reading some articles about the government's campaign to make school lunches healthier and read a statement made by a congressman from Ohio. He said: "I don't know why we are picking on the potato. It's a great vegetable - Arun and I looked at each other. A vegetable? That changes everything! So, we read on. We read that Congresswoman Schmidt and other members of Congress think that the "war on fries" should end. They point out that french fries can be nutritious because they have fiber and potassium. They're also cheap.

Some people who work in schools say they don't mind getting advice about good nutrition. But they think it's

wrong to eliminate or limit certain foods. The food director in Burlington, Vermont, says that potatoes grow well in his part of Vermont and that children in his school district are growing their own. The children are eating the potatoes they grow!

But nutrition experts say it's not the potato that's the problem. It seems that we're eating potatoes way too often! Furthermore, baked potatoes are much more nutritious than french fries or 'tato tots. Experts say that eating potatoes twice a week is all we need (that includes what you eat at home)! They say that we need to focus more on making kids healthy.

So, what do you think?

Should we eliminate a cheap, nutritious food, or should we eat fewer french fries?

Please use the lines below to write to us with your comments.

Praktijkvoorbeeld uit 'Word Generation Weekly', lager onderwijs, SERP Institute

Days 8 and 9

nutrition • effective • eliminate • campaign • respect

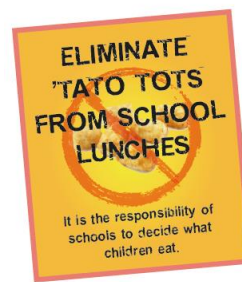
Prepare and Debate

Who should decide what we eat?

Who should decide what we eat in school?

In this unit you have heard about campaigns, expert opinions, and personal perspectives on whether foods like 'tato tots should be offered in school lunches. Find as much evidence as you can to support each claim.

6. STAP 6: 'begeleid' tekst ontwerpen

Days 8 and 9

nutrition • effective • eliminate • campaign • respect

Prepare and Debate, continued

Who should decide what we eat?

Paste one of the posters from the previous page here and then list the arguments that support that perspective.

Paste
Poster
Here

Reasons to support this poster's perspective:

1. _____
2. _____

Praktijkvoorbeeld uit 'Word Generation Weekly', lager onderwijs, SERP Institute

Day 10

nutrition • effective • eliminate • campaign • respect

Writing

Who should decide what we eat?

Practice: Persuasive Writing

Plan a persuasive paragraph to answer the question: Who should decide what we eat in school?

Circle the perspective that you support:

- Schools should decide.
- Students should decide.
- Parents should decide.

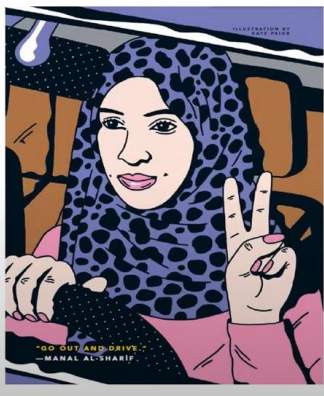
The graphic organizer will help you plan your persuasive paragraph. Use the focus words and support your position with evidence from the Reader's Theater, science and math passages, and articles in this unit.

Component	Text	What is the purpose?
Topic Sentence:	I think _____	Introduces your opinion
Reasons:	_____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____	Provides reasons that are supported by facts and details
Closing Sentence:	_____ _____	Restates your opinion

Good Practice

Waarom zouden vrouwen niet met de auto mogen rijden?

Beste Koning Salman
Ik vind het heel goed dat vrouwen in Saoedi Arabië met de auto mogen rijden.

Want meisjes zijn belangrijk en meisjes hebben veel werk.

Met vriendelijke groet,

_____ uit _____

Teksten uit *Go out and drive*, Manal al Sharif - naar Trioen, 2021

Schrijven om 'taal' en 'lezen' te versterken

Zet een functionele schrijftaak in om mondelinge taal en leesbegrip te ondersteunen

Combineer de verschillende bouwstenen in je traject!

Good Practice

- Voorlezen & opnemen
- Beluisteren van opnames
- Tutor sessies met studenten

- 1e graad middelbaar onderwijs
- 2 x / week, sessies van 20 min., 10 weken
- 1-op-1 of groepjes van 2 à 3 leerlingen
- Vanuit overkoepelende context
- Rijke, **authentieke** teksten met complexe verhaalstructuur en thema's (www.rijketeksten.org)
- Fragmenten** uit boeken voor lezers 12–14 jaar
- Zowel **fictie** als **non-fictie**
- Teksten stijgen uiteindelijk in **moelijkheidsgraad**

- Vorkennis:** de leerlingen vertellen waarover het fragment ging dat de vorige keer is gelezen.
- Succescriteria afspreken:** waarop letten?
- Modelleren:** tutor leest het fragment eerst voor.
- Woordenschat:** specifieke aandacht voor woorden en leerlingen noteren woorden die ze nog niet kennen in een logboek (hierbij ook een zin waarin het woord voorkomt. Bv., "leder").
- Praten over de tekst:** de leerling vat samen waarover het net gelezen fragment over ging.
- Concrete feedback:** beluisteren van opname en terugkomen op de besproken succescriteria - de tutor geeft specifieke feedback op intonatie en expressie bv. "Hier moet je een langere pauze laten, want hier staat een punt."
- Motivatief!**

Good Practice

Aandachtspunten voor een leesprogramma voor jongeren met leesmoeilijkheden

Achtergrond

Een team Amerikaanse onderzoekers ontwikkelde een programma om zowel het technisch lezen als het leesbegrip van jongeren met leesmoeilijkheden te verbeteren. Dit programma voor leerlingen van het zesde leerjaar tot en met het tweede middelbaar was bedoeld als een aanvullend programma. Het onderscheidt zich van andere aanvullende leesprogramma's voor deze doelgroep door de combinatie van componenten die bijdragen tot gevorderd lezen: de integratie van instructie in technisch lezen in thematische units, de keuze van motiverende en cognitief uitdagende teksten, het opbouwen van achtergrondkennis via pre-teaching, herhaalde kansen om over de inhoud van de tekst te praten en aandacht voor het ontwikkelen van een eigen standpunt. Het programma had een positieve invloed op woordherkenning, morfologisch bewustzijn en een basismaat voor leesbegrip.

What Makes a Family?

UNIT 1.2 Assessment Guide SERP

stari

Achtergrond uit fiche 'Haal meer uit groepsdiscussies', Geudens et al. (2021)

Praktijkvoorbeeld uit 'STARI', Kim et al., 2017

Good Practice

1. STAP 1: Betekenisvolle context en introductie probleemstelling

Verwerking Geudens & Schraeyen, 2021, op basis van o.a. STARI, Kim et al., (2017)

Good Practice

Mogelijke voorbeeldaanpak

Technisch lezen (decoderen & vloeiendheid)

- Moeilijke medeklinker clusters uitspreken
- Grondwoorden/delen identificeren
- Duolezen met aandacht voor intonatie en expressie

Woordenschat/kennis

- Creëer netwerk

Expliciete instructie hoe lees je de tekst

- Voor – tijdens – na
- Modelleren
- Toepassen in kleine groep;
- Inzicht tekststructuur

Integreer groepsgesprek & discussie

- Taalengesprekken
- Woordenschat

Integreer ook schrijven!

- Brief aan Robbe en Lotte die in de Lijnbus wonen. Bedenk wat je van hen te weten wil komen?

Ook aandacht aan vrij lezen

Verwerking Geudens & Schraeyen, 2021, op basis van o.a. STARI, Kim et al., (2017)

<p>1</p> <p>Vertrek vanuit een meerlagig ondersteunings-model</p>	<p>2</p> <p>Bouw het taaltraject op een logische manier op en combineer verschillende deelvaardigheden</p>	<p>3</p> <p>Investeer bewust in mondelinge taalvaardigheid</p>	<p>4</p> <p>Schriftelijke vaardigheden: ga voor een vroege start en blijf inzetten op technisch lezen en leesbegrip</p>	<p>5</p> <p>Verzorg de kwaliteit van je instructie</p>	<p>6</p> <p>Monitor je leerlingen en laat je ondersteunen</p>	Combineer de verschillende bouwstenen in je traject!
<p></p> <p>1.1 Investeer in een krachtige klasaankomst om alle leerlingen te bereiken</p> <p>1.2 Werk in kleine groep of individueel met leerlingen die extra taalsteun nodig hebben</p> <p>1.3 Leerkrachten zijn de geknipte begeleiders, maar ook paraprofessionals en vrijwilligers kunnen mee ondersteunen</p> <p>1.4 Laat de duur en intensiteit van het traject afhangen van jouw doelgroep, hun leeftijd en de beoogde taaldoelen</p>	<p></p> <p>2.1 Hou rekening met de wisselwerking tussen de deelvaardigheden</p> <p>2.2 Ga voor een logische en stapsgewijze opbouw van het traject</p> <p>2.3 Verwerk je taaldoelen in relevante thema's met verschillende invalshoeken</p>	<p></p> <p>3.1 Plan rijke gesprekken om de mondelinge taalvaardigheid te bevorderen</p> <p>3.2 Voorzie voorleesmomenten met veel interactie</p> <p>3.3 Werk doelbewust aan woordenschat, ook expliciet</p>	<p></p> <p>4.1 Bereid leerlingen vroeg genoeg voor op het leren lezen</p> <p>4.2 Zet in op een effectieve leesstart</p> <p>4.3 Ga voor goede, strategische en gemotiveerde lezers</p> <p>4.4 Laat schrijfp opdrachten het lezen (en spreken) versterken</p>	<p></p> <p>5.1 Geef expliciete instructie</p> <p>5.2 Laat leerlingen van en met elkaar leren</p> <p>5.3 Geef sterke feedback</p> <p>5.4 Integreer technologie op een wijze manier in je lessen</p> <p>5.5 Hou rekening met de taalachtergrond van leerlingen om je instructie te versterken</p>	<p></p> <p>6.1 Monitor je leerlingen en stem je onderwijs hierop af</p> <p>6.2 Grijp de kans om te blijven leren</p> <p>6.3 Werk samen met je team vanuit een gedeelde en gedragen missie</p>	

1. Onderzoek naar effectieve taaltrajecten
2. Wat is er te vinden op www.taaltrajecten.be?
3. Zes werkzame bouwstenen in de praktijk
- 4. Take home messages

“

Take home message

**"Elke bouwsteen is essentieel voor een effectief taaltraject.
 Je moet ze dus samen gebruiken.
 Je kan er niet eentje weglaten.
 Schoolteams moeten ook beseffen wat ze al goed doen.
 Taaltrajecten zijn goed voor iedereen:
 Wat goed is voor leerlingen met nood aan taalsteun, is
 goed voor alle leerlingen."**

**THOMAS
 MORE**

Bedankt!

Namens het ganse team:

Jordi Casteleyn (UA)

Mathea Simons (UA)

Tom Smits (UA)

Astrid Geudens (Thomas More)

Kirsten Schraeyen (Thomas More)

Helena Taelman (Odisee)

Marit Trioen (UA)

*Met warme dank aan het Departement Onderwijs
 Vlaanderen en de stuurgroep, alle scholen die hun
 inspirerende aanpak met ons deelden, ondersteuners en
 leerkrachten voor de waardevolle adviezen en suggesties.*

Vlaanderen
 is onderwijs & vorming

U Universiteit
 Antwerpen

Odisee
 DE CO-HOGESCHOOL

**THOMAS
 MORE**

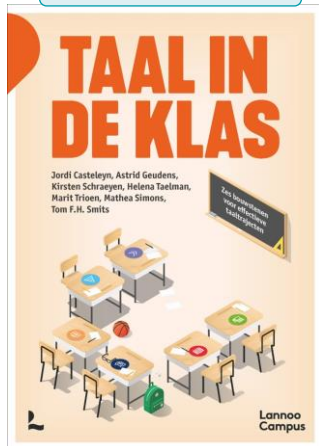
Wil je verder lezen?

www.taaltrajecten.be

fit-voor-lezen.thomasmore.be

Praktijkgids & boek

Inspiratie module website

Je eigen taaltraject creëren? Laat je hier inspireren!

Zoek op een kernwoord in de titel

Onderwijsvorm

- Kleuteronderwijs
- Lager onderwijs
- Secundair onderwijs

Bouwsteen

- Bouwsteen 1. Verwerk vanuit een meertalig onderwijsniveau
- Bouwsteen 2. Bouw het taaltraject op een logische manier op en combineer verschillende deeltaalvaardigheden
- Bouwsteen 3. Invester in mondelinge taalvaardigheid
- Bouwsteen 4. Schriftelijke vaardigheden ga voor een vroeger start en blijf inzetten op technisch lezen en leesbegrip
- Bouwsteen 5. Schrijf je leerstof op in een thema
- Bouwsteen 6. Minder je leerlingen en het je onderwerpen

Aanbeveling

- Bouwsteen 1. Verwerk vanuit een meertalig onderwijsniveau
- 1.1. Invester in een krachtige klasaanpak om alle leerlingen te bereiken
- 1.2. Werk in kleine groep of individueel met leerlingen die extra taalsteun nodig hebben
- 1.3. Verkrachten zijn de gekste begeleiders, maar ook paraprofessionals en vrijwilligers kunnen mee ondersteunen
- 1.4. Laat de duur en intensiteit afhangen van jouw doelgroep, hun leeftijd en de beoogde taalbeelden
- Bouwsteen 2. Bouw het taaltraject op een logische manier op en combineer verschillende deeltaalvaardigheden
- 2.1. Houd rekening met de voorverwerking tussen de deeltaalvaardigheden
- 2.2. Ga voor een logische en strategische opbouw van het traject
- 2.3. Verwerk je taalbeelden in relevante thema's met verschillende media
- Bouwsteen 3. Invester in mondelinge taalvaardigheid
- 3.1. Plan vier gesprekken om de mondelinge taalvaardigheid te bevorderen
- 3.2. Voorzie voorleesmomenten met veel interactie
- 3.3. Werk doorleesuit aan woordenschat, ook expliciet
- Bouwsteen 4. Schriftelijke vaardigheden ga voor een vroeger start en blijf inzetten op technisch lezen en leesbegrip
- 4.1. Bereid leerlingen vroeger genoeg voor op het leren lezen
- 4.2. Zet in op een effectieve leesstart

www.excel.thomasmore.be

Blogs wijze lessen en effectieve didactiek en instructie

<http://www.letterenfonds.nl/images/2019-06/lees-een-oproep-tot-een-leesoffensief.pdf>

<https://www.vlor.be/publicaties/praktijkgericht-onderzoek/sleutels-voor-effectief-begrijpend-lezen>

Begrijpend lezen
Algemeen Secretariaat van de Taalunie

taal: unie

www.taalunie.org

<http://taaluniversum.org/publicaties/effctief-onderwijs-begrijpend-lezen>

<p>slo / een doordacht curriculum dat doen we samen</p> <p>Leesonderwijs op peil</p> <p><small>AAN DE SLAG MET ONDERWIJS IN BEGRIPEND LEZEN</small></p> <p>https://www.slo.nl/publicaties/@21746/leesonderwijs-peil/</p>	<p>Effectief leesonderwijs geven: hoe doe je dat? Zeven inspirerende voorbeelden</p> <p>taal: unie</p> <p>https://taalunie.org/actueel/249/effectief-leesonderwijs-geven-hoe-doe-je-dat</p>
---	---